

The cover features a light beige background with a faint grid pattern. The top edge is torn, revealing a brownish paper layer, and the bottom edge is torn, revealing a dark blue layer. The title is centered in a bold, dark blue font.

STRUKTURA ÚSTNÍ MATURITNÍ ZKOUŠKY Z ČJ

Mgr. Ivana Tálská

ÚSTNÍ MATURITNÍ ZKOUŠKA Z ČJ

<p>Analýza uměleckého textu</p>	<p>I. část</p> <ul style="list-style-type: none">• zasazení výňatku do kontextu díla• téma a motiv• časoprostor• kompoziční výstavba• literární druh a žánr <p>II. část</p> <ul style="list-style-type: none">• vypravěč/ lyrický subjekt• postava• vyprávěcí způsoby• typy promluv• veršová výstavba <p>III. část</p> <ul style="list-style-type: none">• jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku• tropy a figury a jejich funkce ve výňatku
<p>Literárněhistorický kontext</p>	<ul style="list-style-type: none">• kontext autorovy tvorby• literární/obecně kulturní kontext
<p>Analýza neuměleckého textu</p>	<p>I. část</p> <ul style="list-style-type: none">• souvislost mezi výňatky• hlavní myšlenka textu• podstatné a nepodstatné informace• interpretace textu• domněnky a fakta• účel textu• adresát textu <p>II. část</p> <ul style="list-style-type: none">• funkční styl• slohový postup• slohový útvar• kompoziční výstavba výňatku• jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku

ANALÝZA UMĚLECKÉHO TEXTU

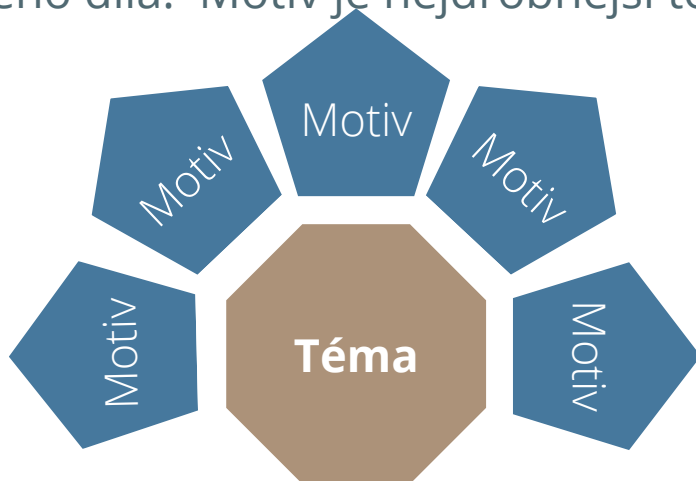
I.

Zasazení výňatku do kontextu díla

Posuzujeme, z jaké části knihy výňatek pochází. Můžeme výňatek zařadit i do určité kapitoly nebo dějství (jednání). Můžeme zde uvést děj, který předcházel výňatku, a jak se příběh vyvíjí po něm.

Téma a motiv

Téma je vyjádřeno pomocí motivů. Motiv se může v díle vyskytnout jednou, nebo opakovaně (= leitmotiv). Téma je ústřední myšlenkou celého díla, zobrazuje to, na co se dílo jako celek zaměřuje, jaký je problém námětu a proč postavy spáchaly své činy. Hlavní téma je pouze jedno a stojí v základu celého díla. Motiv je nejdrobnější téma, nedělitelný.

Časoprostor

Kdy a kde se úryvek odehrává. Časem rozumíme dobu, do které je zasazen jak výňatek, tak i celá kniha (datum, roční období, letopočet, století). Prostor vymezuje prostředí, ve kterém se výňatek, popř. kniha odehrává (místnost, prostředí, obec, stát, apod.)

ANALÝZA UMĚLECKÉHO TEXTU

I.

Kompoziční výstavba

Analýza členění literárního díla, tzn., zdali je dílo strukturováno do kapitol, popř. dějství, apod., zdali dílo obsahuje dedikaci, prolog, doslov apod.

V této části hodnotíme, je-li děj řazen chronologicky, retrospektivně, paralelně, řetězově či rámcově.

Chronologická

důsledné dodržování posloupnosti času

Retrospektivní

(zpětná)

časová posloupnost je narušena, nejprve se dozvídáme konec, poté následuje sled dějů, které vedly ke konci.

Paralelní

děj se odehrává ve více časových rovinách současně

Rámcová

nejprve se seznámíme s úvodním příběhem, který navodí určitou situaci, a ostatní příběhy s ním nějak souvisí

Řetězová

po vyřešení jedné zápletky následuje druhá, vazby mezi jednotlivými příběhy jsou však volné

ANALÝZA UMĚLECKÉHO TEXTU

I.

Kompoziční výstavba

Jméno autora	skutečné, či pseudonym
titul (popř. podtitul)	titul může odrážet informaci, kdo je hrdinou příběhu (Hamlet, jaký je hlavní motiv či téma (Žert), či odkazuje na žánr (Povídky z jedné kapsy).
dedikace	věnování
motto	krátký citát, jehož úkolem je uvést dílo, vysvětlovat jej či problematizovat
prolog	předmluva
hlavní text	rozlišujeme dva základní typy otevření díla: ab ovo (začátek pozvolný) a in medias res (vržení do nějaké situace); konec díla může být završen či nezavršen (otevřený konec)
epilog	doslov
poznámky, dodatky autora	

Pointa = vyvrcholení děje
obvykle nečekaným
způsobem.

ANALÝZA UMĚLECKÉHO TEXTU

I.

Literární druh

Lyrika

potlačení děje,
zachycení emocí,
nálad, vzpomínek a
myšlenek

Epika

děj, vyprávění
příběhu, který
směřuje k rozuzlení

Drama

text určen pro ztvárnění
na jevišti, je tvořen
dialogy a monology,
často obsahuje scénické
poznámky

Literární žánr

Lyrika	Epika	Lyricko-epické	Drama
hymnus, óda, žalm, píseň, elegie, epigram, epitaf, kaligram, pásmo, sonet	mýtus, pověst, legenda, epos, bajka, pohádka, povídka, novela, román	balada, romance	tragédie, komedie, fraška, muzikál, opera, opereta

ANALÝZA UMĚLECKÉHO TEXTU

I.

Literární žánry lyriky

hymnus

oslavná báseň k poctě bohů nebo hrdinů

óda

rozsáhlá oslavná radostná báseň

žalm

duchovní teskná píseň nebo báseň

píseň

kratší báseň s pravidelným rytmem a výrazným rýmem, často využívající refrén

elegie

žalozpěv, zádumčivá, smutná až truchlivá báseň

epigram

drobná satirická báseň vyjadřující úsudek o nějaké osobě, události, jevu

epitaf

veršovaný nápis na náhrobku

ANALÝZA UMĚLECKÉHO TEXTU

I.

Literární žánry lyriky

kaligram

báseň psaná nebo typograficky upravená do obrazce, jenž taktéž znázorňuje téma básně

pásmo

sled veršů spolu často nijak významově nesouvisejících, pouze zachycující proud básnickových představ

sonet

báseň o 14 verších a daným rýmovým schématem

ANALÝZA UMĚLECKÉHO TEXTU

I.

Literární žánry epiky

anekdota

stručné vyprávění humorné příhody, které je zakončeno překvapivou pointou

groteska

vyprávění založené na nesmyslné zápletce, na nelogičnosti situací a na absurdním humoru

bajka

příběh s ponaučením, ve kterém vystupují zvířata chovající se jako lidé

báje/mýtus

smyšlené vypravování o vzniku světa, životě bohů, stvoření lidí a zvířat

legenda

vyprávění o životě, skutcích, mučednické smrti a zázracích světců

pověst

smyšlený příběh, který má pravdivý základ

pohádka

fantaskní vyprávění plné nadpřirozených bytostí a kouzelných věcí, ve kterém většinou dobro vítězí nad zlem

ANALÝZA UMĚLECKÉHO TEXTU

I.

Literární žánry epiky

povídka

kratší vyprávění s jednoduchou dějovou zápletkou, často končí pointou

novela

rozsahem delší vyprávění než povídka, většinou vypravuje o jedné události, před koncem výrazná pointa

romaneto

novela s napínavým, exotickým, záhadným či děsivým dějem, v jehož průběhu se odhaluje tajemství

epos

rozsáhlá, převážně veršovaná vypravující o historické události nebo činech významných osobností

kronika

chronologicky řazené vyprávění příběhů

román

rozsáhlý útvar se složitou stavbou, rozličným prostředím zachycující často značné množství postav, vztahů a dějů

ANALÝZA UMĚLECKÉHO TEXTU

I.

Lyricko-epické žánry

balada

báseň s pochmurným dějem a smutným či tragickým zakončením

romance

báseň s radostným, veselým dějem

ANALÝZA UMĚLECKÉHO TEXTU

I.

Žánry dramatu

tragédie

dramatický žánr postaven na konfliktu, jehož řešení přináší postavám smrt, nebo trest

komedie

veselohra, v komedii je konflikt řešen smírem

fraška

typ komedie plné nadsázky, vtipu

muzikál

dramatický žánr spojující prvky literární, hudební i taneční

opera

hudebně-dramatický útvar

opereta

hudebně-dramatický útvar, ve kterém se střídá zpěv s mluveným slovem